

**A Kúria Bfv.224/2019/5. számú
precedensképes határozata emberölés
b ntette (emberölés
EL KÉSZÜLETÉNEK b ntette)
tárgyában. [2012. évi C. törvény (Btk.)
11. §, 160. §, 2017. évi XC. törvény
(Be.) 566. §, 575. §, 648. §, 649. §,
662. §, 845. §, 848. §, 849. §, 856. §]
Bírók: Feleky István, Gimesi Ágnes,
Molnár Gábor Miklós**

Kúria

ítélet

Az ügy száma: Bfv.II.224/2019/5.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István el adó bíró, Dr. Gimesi Ágnes bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. július 1.

Az ügy tárgya: emberölés el készületének b ntette

Terhelt(ek): Fk. ...

Els fok: F városi Törvényszék 10.Fk.376/2018/2. ítélet, 2018. április 6. tárgyalás

Másodfok: F városi Ítéltábla 16.Fkf.176/2018/13. ítélet, 2018. szeptember 4. nyilvános ülés

Harmadfok: -

Az indítvány el terjeszt je: terhelt véd je

Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkez rész

A Kúria az emberölés el készületének b ntette miatt fk. ... ellen folyamatban volt büntető ügyben a terhelt véd je által el terjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván a F városi Törvényszék 10.Fk.376/2018/2. számú ítéletét és a F városi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 16.Fkf.176/2018/13. számú ítéletét megváltoztatja:

A terheltet az ellene emberölés el készületének b ntette [Btk. 160. § (3) bekezdés] miatt emelt vád alól felmenti.

A próbára bocsátást mell zi.

Az eljárás során felmerült 399.004 (háromszázkilencvenkilencezer-négy) forint b nügyi költséget az állam viseli.

Elrendeli a 257.604 (kétszázötvenhétezer-hatszáznegy) forint b nügyi költség címén esetlegesen befizetett összegnek a befizetést l a visszatérítés id pontjáig eltelt id re számított mindenkori kamatával együtt visszatérítését a terheltnek.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány el terjeszt je, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1]I. 1. A F városi Törvényszék a 2018. április 6. napján - bíróság elé állítás keretében - tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 10.Fk.376/2018/2. számú ítéletével fiatalkorú (fk.) ... terheltet b nösnek mondta ki emberölés el készületének b ntettében [a Büntető Törvénykönyvr l szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 160. § (3) bekezdés]. Ezért t 2 évre próbára bocsátotta azzal, hogy pártfogó felügyelet alatt áll. Külön magatartási szabályként el írta, hogy önismereti tréningen köteles részt venni. Rendelkezett továbbá a lefoglalt b njelek lefoglalásának megszüntetésér l, és azoknak a terhelt részére kiadásáról. Az eljárás során felmerült 399.004 forint b nügyi költségr l pedig úgy rendelkezett, hogy azt egészében a terhelt köteles megfizetni.

[2]A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró F városi Ítéltábla a 2018. szeptember 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 16.Fkf.176/2018/13. számú ítéletével az els fokú ítéletet megváltoztatta: a cselekményt 2 rendbeli emberölés el készülete b ntettének min sítette, a külön magatartási szabály el írását mell zte és a b nügyi költségre vonatkozó rendelkezést megváltoztatta annyiban, hogy abból a terhelt 257.604 forintot köteles megfizetni, míg a fennmaradó 141.400 forintot az állam viseli. Egyebekben azzal hagyta helyben az els fokú ítéletet, hogy korrigálta az el zetes fogvatartásra és a lefoglalt b njelekre vonatkozó rendelkezéseket.

[3]2. Az els fokú bíróság által megállapított (els fokú ítélet 2-3. oldal), a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített (másodfokú ítélet 6. oldal) történeti tényállás a következ azzal, hogy a Legfels bb Bíróság, illetve a Kúria felülvizsgálati ügyekben folytatott gyakorlata a tényálláshoz kötöttségének ténybeli terjedelmét a támadott ügydönt határozat szószoros értelmében vett tényállást megállapító részében megállapított tényeknél tágabbnak tekinti. A tényállás a joger s ügydönt határozat egészében és tartalmilag vizsgálendő, ezért a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a joger s határozat indokolásának bármely részében szerepl minden ténymegállapítást, amely az elbírált b n cselekmény büntető jogi megítélésénél jelent s (EBH 2013.B.2. indokolás, BH 2015.216.I., BH+ 2014.9.388.I., BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.).

[4]A terheltet 2017. év végén, majd 2018. február 26. és 2018. március 9. napjai között pszichiátrián kezelték: gyakori suicid gondolatai voltak. A kezelést nehezen fogadta el. Két személyes szituációban a harag, illetve heteroagresszív fantáziák jelentek meg (els fokú ítélet 7. oldal 3. bekezdés). A terhelt pszichiátriai körülmények között kezelt depressziója a beszámítási képességét nem érinti.

[5]A terhelt 2018. február-március hónapjában Facebook messengeren, illetve leg személyes beszélgetések

alkalmával kk. tanú 1, kk. tanú 2 osztálytársainak, illetve más iskolatársának és kk. tanú 3 ismer sének azt az üzenetet közvetítette, hogy a ... szám alatti ... Gimnáziumban több személyt lel , majd ezt követ en öngyilkosságot követ el. A 2018. február 14-én külföldön történt, több halálos áldozatot követel , azonos módon elkövetett iskolai vérengzés után emberölési vágya feler sődött.

[6]Üzeneteiben többek között azt írta, hogy "[...] meséltem neked az emberölési vágyaimról?" "[...] egy fiú és egy lány tömeggyilkosságot követ el együtt és a végén lelövik magukat, és ismernél engem [...]", "[...] tök jó lenne, nem?". Kk. tanú 1nak arra a kérdésére, hogy "miért jó nektek, hogy megöltök más embereket?", ezt válaszolta: "[...] mert élveznénk, meg érdekelne [...]". Terve nyomatékául a gyanúsított osztálytársainak egyrészt átküldte a küldöldi iskolai lövöldözésen készült amat r videót, majd elküldött egy olyan linket is, melyet megnyitva egy dupla-táras sorozatlöv gépkarabély képe és leírása látható azzal, hogy kk. tanú 1nak közölte, hogy nincs l fegyverük. Kk. tanú 2nek azt írta: "[...] most azon gondolkoztam, hogy mi lenne, ha l fegyvert vinnék az iskolába [...]". Az osztálytársainak átküldött videóhoz a gyanúsított azt a megjegyzést f zte, hogy kk. tanú 3al történt beszélgetései ismét felkeltették benne a korábban már érzett ölési vágyat. Kk. tanú 1nek továbbá azt az üzenetet küldte, hogy társát azért nem nevezi meg, hogy barátja ne tudja "meglékelni a tervet".

[7]A terhelt értelmi képessége korának, iskolázottságának megfelel . Érzelmi-indulati élete dönt en gátlás-hangsúlyú, alkalmazkodási képessége az átlagostól elmaradt. Személyiségében jellegzetes diszharmonikus fejl dési minta jelenik meg, ami alkalmazkodó képességét nehezíti, ezért viselkedésében bizarr formák jelenhetnek meg. Személyiségfejl désében jelenleg jelent s férfi szerep deficit, pszichoszexuális fejl dési zavar áll fenn, amelyet kompenzálni próbál; a tervezett cselekményével azt kívánta bizonyítani, hogy mások figyelmét felkelt m ködési módra is képes.

[8]Az elküldött üzenetek, az azt nyomatékosító videofelvétel, valamint a gépkarabély képe komoly félelmet keltettek a gyanúsított osztálytársaiban, akik a terhelt mentális állapota, pszichiátriai kezelése miatt tartottak attól, hogy a terveiben megfogalmazott cselekményt véghezviszi.

[9]A terhelt több ember megölésére irányuló szándéka komoly volt (els fokú ítélet 8. oldal 4. bekezdés, másodfokú ítélet 10. oldal 1. és 3-4. bekezdés, 11. oldal 1. bekezdés). A terhelt kijelentéseit az érintettek komolyan vették, mert el szór az iskolában, majd a hatóságok felé jelentették az esetet, továbbá a terhelt egyik osztálytársa, kk. tanú 2 az iskolába sem mert bemenni (els fokú ítélet 7. oldal 6. bekezdés).

[10]II. 1. A bíróság joger s ügydönt határozata ellen a terhelt véd je terjesztett el felülvizsgálati indítványt a büntet eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 649. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat bb) alpontja alapján arra hivatkozással, hogy a b n cselekmény törvénysért min sítése miatt a bíróság törvénysért intézkedést alkalmazott.

[11]Az indítvány szerint a terhelt magatartása az el készület Btk. 11. § (1) bekezdésében meghatározott

egyetlen magatartását sem valósította meg. Ezt alapvet en azzal indokolta, hogy a terhelt emberölési szándéka nem volt komoly (BH 1975.154., BH 1990.368., BH 2006.40.), a veszély pedig nem volt konkrét és közvetlen.

[12]A bíróságok el készületi magatartást nem is állapítottak meg. Pusztán - de tévesen - a terhelt bizarr gondolatainak a kinyilatkoztatására alapozták a büntet jogi felel sségét. A szándék meger sítését, mások számára megismerhet vé tételét, vagyis azt, hogy a terveit megosztotta a külvilággal, tekintették tényállásszer magatartásnak.

[13]A terhelt szándékának komolysága ellen szól, hogy a "Hát figyelj egy fiú és egy lány tömeggyilkosságot követ el együtt és a végén lelövik magukat" szövegrész után négy "sírva nevet s smiley (emoji) áll (nyomozati iratok 29. oldal), ami: irónia. A bíróságok kész tényként kezelték a terhelt valóságtól elrugaskodott gondolatait, holott ezt közölte: "Na most elmondom, hogy mik a >közös terveink< (lásd: idéz jelen belüli idéz jel a >terhelt által használtan) most már tudd meg" (nyomozati iratok 35. oldal), valamint "most azon gondolkoztam, hogy >mi lenne, ha< (lásd: véd i vastagítással) l fegyvert vinnék az iskolába. És akkor fel tudok menni a pingpong terembe és onnan ki tudok ugrani" (nyomozati iratok 123. oldal).

[14]A szándék komolysága - és meg nem fogalmazott közvetettséggel a veszély közvetlensége - ellenében utalt egy döntésre (BH 2015.322.), amelynek tényállása szerint a terhelt a l fegyverhez jutás érdekében belépett egy magyar lövészegyletbe és egy külföldi lövészklubba. Rendszeresen járt l gyakorlatokra, majd engedély alapján l fegyvert vásárolt és azt l téren rendszeresen használta is. Abban az ügyben a szándék komolyságát a l fegyver beszerzése egyértelm en alátámasztotta. A jelen ügyben ezt a terhelt kijelentései és a l fegyver l küldött kép nem támasztja alá. Nincs adat arra, hogy a terhelt l fegyverhez jutás érdekében bárminem lépést tett volna. A véd ezért a támadott határozat megváltoztatását, és a terhelt b n cselekmény hiányában történ felmentését indítványozta.

[15]A véd tehát - bár nem ezt rögzítette - valójában a terhelt b nösségének a megállapítását sérelmezte.

[16]2. A Legf bb Ügyészség az Fk.Bf.289/2019. számú átiratában a véd felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak.

[17]Kifejtette, hogy a felülvizsgálati eljárásban a megállapított tényállás irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés] és nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A tényállás részei a másodfokú bíróság által tett kiegészítések, helyesbítések (EBH 2011.2358.), a határozat indokolásának bármely részében megállapított tények, továbbá részei lehetnek a secunder tényt és egyben jogkövetkeztetést is tartalmazó tudati tények, amelyek ezáltal - ha megfelelésben állnak a primer tényekkel - ugyancsak nem támadhatóak (BH 2005.167., BH 2011.3., Bfv.II.1424/2015/9., Bfv.II.1643/105/4., Bfv.II.1038/2012/5., Bfv.II.1123/2012/7.).

[18]A Legf bb Ügyészség megjelölte, hogy mely tényeket tekint még a tényálláshoz tartozónak. Álláspontja szerint a bíróságok a megállapított tények együtteséb l levont jogkövetkeztetéssel állapították meg

további tényként, hogy a terhelt szándéka komoly volt (másodfokú ítélet 10. oldal 4. bekezdés első mondat), és az több ember életének kioltására irányult (másodfokú ítélet 10. oldal első mondat).

[19]Az a védői érvelés, hogy a terhelt több ember megölésére irányuló szándéka nem volt komoly, érdemben nem értékelhető, mert ennek ellenkezője nemcsak jogkövetkeztetésként, de a tényállás részeként is megállapításra került, ezért a tényálláshoz kötöttség folytán eredménytelenség nem támadható. Ugyancsak a tényállás tilalmazott támadása a védői indítványa abban a tekintetben is, hogy a terhelt közzétett nyilatkozatainak értékelése a megfogalmazás módjának és a hangulatjelek által felidézett jelentéstartalomnak megfelelően nem történt meg, mivel ez nem más, mint a bizonyíték-értékelés helyességének támadása.

[20]Nem megalapozott az a védői állítás, hogy a bíróságok nem állapítottak meg egyetlen elkövetési magatartást sem.

[21]Az irányadó tényállás alapján törvényes a terhelt büntetésének megállapítása és a cselekmény minősítése.

[22]A terhelt a több ember megölésére nézve kialakult eltökélt szándékát iskolatársainak közzétette, és annak komolyságát, nyomatékát ezeken a személyeken különböző módokon igazolta. Azzal, hogy a tervét a külvilággal megosztotta tetteiben megnyilvánulóan is megerősítette. Az így nyilvánosságra hozott célkitzésében arra vállalkozott, hogy több ember életét kioltja. Az ölési szándék meghirdetése pedig olyan komoly és konkrét elhatározást jelez, amely a megvalósításának reális lehetőséget nem zárja ki (BH 2016.294.), célzata emberöléshez kapcsolódott (BH 2016.294., BH 2015.322.).

[23]Elkövetési cselekménynek nemcsak az tekinthető, amely önmagában megteremti a büntetés cselekmény elkövetésének közvetlen lehetőségét, hanem minden olyan (egyenes) szándékos tevékenység is, amely alkalmas a célzott büntetés cselekmény elkövetésének feltételeit akár közvetlenül is segíteni (BH 2015.322.). Márpedig a terhelt magatartását ez jellemezte.

[24]Az elkövetési büntetés lehetőségének feltétele, hogy a célzott büntetés cselekmény véghezvitelének megkezdésére nem került sor, - ugyanis ellenkező esetben az elkövetési cselekmény beleolvad a kísérletbe - következésképpen - az önkéntes visszalépés eseteit kivéve - nincs is jelentősége annak, hogy miért maradt el a véghezvitel megkezdése. Az elkövetési büntetés lehetőségének szempontjából tehát teljesen érdektelen, hogy a véghezvitel megkezdése a szándék vagy elhatározás gyengülése, a feltételek hiánya, esetleg a megkezdés elmulasztása következtében maradt el. Az elkövetési cselekmény végrehajtása ugyanis önmagában még nem bizonyítja, hogy a szándékolt cselekmény végrehajtását a feltételek megvalósulása esetén az elkövető egyáltalán meg is kezdte volna (BH 2016.294. - közelebbre [47]-[48]). Következésképpen nincs jelentősége annak, hogy a terhelt nem tett lépéseket a fegyver beszerzése érdekében, ami egyébként az irányadó tényállásban nem is került rögzítésre.

[25]Törvényes a büntetés cselekmény rendbeliségének meghatározása is (5/1999. BJE jogegységi határozat, BH 2015.322.). Mivel anyagi jogi szabálysértés nem történt, a kiszabott büntetés önálló vizsgálatára a felülvizsgálati

eljárásban nincs törvényes lehetőség (EBH 2011.2387.).

[26]A Legfőbb Ügyészség nem észlelt hivatalból vizsgálható eljárás szabálysértést [Be. 659. § (6) bekezdés] sem, ezért a megtámadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

[27]A Legfőbb Ügyészség indítványában foglaltakra a terhelt és a védői nem tettek észrevételt.

[28]III. A védői felülvizsgálati indítványa alapos.

[29]1. A védői indítványa szerint a bíróságok nem állapítottak meg egyetlen elkövetési magatartást sem, illetve az elkövetés nem volt konkrét és a büntetés cselekmény elkövetésének lehetősége nem volt közvetlen. Ez azt jelenti, hogy - bár nem erre hivatkozott - a terhelt büntetésének a megállapítását sérelmezte.

[30]Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntetés anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntetés anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető el, ha a bíróság a büntetés anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt büntetését [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].

[31]1.1. A Btk. 160. § (3) bekezdése szerint, aki emberölésre irányuló elkövetést követ el, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ha a törvény külön elrendeli, elkövetés miatt büntetendő, aki a büntetés cselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik [Btk. 11. § (1) bekezdés].

[32]A Legfelsőbb Bíróság az 5/1999. BJE jogegységi határozat indokolás III. pontjában megállapította (az utalt Btk. az 1978. évi IV. törvény - korábbi Btk.):

"1. A büntetés cselekmény [Btk. 10. § (1) bek.] törvényi ismérveit a Btk. Általános és Különös Részének rendelkezései együttesen határozzák meg. Egy konkrét cselekmény tényállásában, ha a Különös Részben meghatározott egyes rendelkezéseknek megfelelően (ezek általában a befejezett tettesi magatartást írják le), továbbá akkor is, ha az Általános Rész rendelkezéseiben a büntetés cselekmény kísérletére és elkövetésére, valamint a részesekre vonatkozó ismérveket (Btk. II. Fejezet II. és III. Cím) valósítja meg.

A jogegységi tanács a semleges törvényi ismérvek kifejezést használja, mivel a jogirodalom többféle szakkifejezéssel él, és ezeknek többé-kevésbé eltérő jelentéstartalmat tulajdonít: (törvényi) tényállás - diszpozíció; tényállás szerinti lehetőség - diszpozíciószerinti lehetőség stb. A jogegységi tanács azonban pusztán jogtechnikai kérdésnek tekinti, hogy ezeket a törvényi ismérveket a Btk. Általános vagy Különös Rész tartalmazza-e: ha megvalósulnak (és a büntetés jogi felelősség más feltételei is megvannak), a cselekmény büntetés cselekmény.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ne lennének lényeges különbségek a büntetés jogi felelősségnek a Btk. Általános Részében, illetve a Különös Részében meghatározott feltételei között. Ilyen különbség az, hogy a Btk. rendelkezései a Különös Részben az egyes büntetés cselekmények elkövetési magatartását írják le, az

Általános Részben pedig a Btk. 18. §-ának (1) bekezdése semleges (önmagukban büntet jogilag közömbös) magatartásokat nyilvánít el készületi cselekményeknek, ha azokat ?b n cselekmény elkövetése céljából? fejtik ki.

2. Az eddigiekb l következik, hogy a Btk. Általános Részének rendelkezéseit és általában a b n cselekmény tanának (ezen belül az egység-többség tanának) tételeit az el készületre is alkalmazni kell, de ?értelemszer ? eltérésekkel. Így például, mivel az el készület alanya még részben sem valósítja meg annak a b n cselekménynek az elkövetési magatartását, amelyre az el készület irányul, a b n cselekmény elkövetésének el készületi szakaszában nem lehet tettesek és részesek között különböztetni, s egy el készületi cselekménynek nincs kísérlete.

Ellenben az el készület szakaszban maradó b n cselekménynek is van passzív alanya (sértettje). Az önmagukban büntet jogilag közömbös el készületi cselekmények, amelyeket azonban b n cselekmény elkövetése céljából valósítanak meg, veszélyeztetik a sértett jogait és érdekeit, bár távolabbról, mint a kísérlet szakaszába jutott vagy a befejezett b n cselekmény.

3. Az el készület csak a törvény külön rendelkezése szerint büntetend , mégpedig egy-egy különös részi rendelkezésben meghatározott b n cselekmény el készülete, illetve kivételesen - a Btk. 18. §-ának (1) bekezdésében felsoroltak közül - csak egyes el készületi cselekmények. Lehetséges továbbá az is, hogy a törvény Különös Részének rendelkezése olyan cselekményeket nyilvánít önálló, ún. sui generis b n cselekménynek, amelyek fogalmilag el készületi jelleg ek [szerepelnek a Btk. 18. §-a (1) bekezdésének felsorolásában; lásd pl. a hamis tanúzásra felhívást (Btk. 242. §)]. Az ilyen sui generis b n cselekményekre nem az el készületre irányadó, hanem ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint más, a Különös Részben meghatározott befejezett b n cselekményekre.

A jogegységi tanács tehát nem ért egyet azzal a felfogással, amely a b n cselekmény el készületét általában tekinti sui generis b n cselekményi alakzatnak."

[33]1.2. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 649. §-ában tételesen és kimerít en felsorolt okokból van helye.

[34]A felülvizsgálati indítványban a joger s ügydönt határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltér értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a joger s ügydönt határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. Ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[35]A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ide értend a bizonyítási indítványok elutasítása is, mert azok indokoltságát a bíróság vizsgálat tárgyává teszi, ám szükségtelennek találja a tényállás

tisztázásához. Nincs lehet ség a bíróság bizonyítékokat értékel tevékenységének, s ezen keresztül a b nösség kérdésének, valamint a - min sítéssel kapcsolatos, vagy más büntet anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

[36]A bíróságok a megállapított ún. küls (a külvilágban megjelen) tényekb l ténybeli- és egyben jogkövetkeztetéssel ún. bels (az elkövet tudatában megjelen , vagyis tudati) tényként megállapították, hogy a terhelt több ember megölésére irányuló szándéka komoly volt, egyszersmind nem fogadták el a terhelt azon védekezését, amely szerint azt csak viccnek szánta (els fokú ítélet 8. oldal 4. és 7. bekezdés, másodfokú ítélet 10. oldal 1. és 3-4. bekezdés, 11. oldal 1. bekezdés).

[37]A tudattartalom vizsgálata perdönt . Az elkövet tudatának tartalma törvényi tényállási elem. A tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) a külvilágban való megnyilvánulása tény, és az elkövet ahhoz való akarati viszonyulása az ún. alanyi okozatosság. Ez a viszonyulás az elkövet n belüli, a külvilágtól elzárt, ezért az elkövetési magatartásról (eredményr l stb.) való, tudatban el zetesen, illetve egyidej en meglév képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelen fizikai, illetve mérhet (számszaki stb.) tényb l következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen ténykérdés. Mindez egyben azt is jelenti, hogy mindig közvetett bizonyítás a tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása (EBH 2012.B.24. indokolás).

[38]Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jelleg küls történések, de ún. bels történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.).

[39]Egyfel l a tényb l tényre vont következtetés is tény, másfel l a jogkövetkeztetésnek is ténybeli alapon kell nyugodnia. Ebb l pedig az következik, hogy - mivel az ítéleti tényállás részei lehetnek a tudati tények is - amennyiben az irányadó tényállás egyidej leg akár primer, akár sekunder tényként és értelemszer en jogkövetkeztetésként is tartalmazza az elkövet cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya (Bfv. II. 1643/2015/4.).

[40]Megállapították a bíróságok, hogy az érintettek a terhelt kijelentéseit komolyan vették, mert el ször az iskolában, majd a hatóságok felé jelentették az esetet, továbbá a terhelt egyik osztálytársa, kk. tanú 2 az iskolába sem mert bemenni (els fokú ítélet 7. oldal 6. bekezdés).

[41]A terhelti tudattartalom vizsgálatának - a külvilágban megnyilvánuló magatartásából visszakövetkeztetett - eredménye, a több ember megölésére irányuló szándék komolysága, tehát a kötelez en irányadó tényállás része, így annak támadása formálisan a törvényben kizárt, eredményre nem vezethet. Az is kétségtelen, hogy ha az ölési szándék megvalósításának reális lehet sége nem zárható ki, annak büntet jogi értékelése, emberölés el készületeként történ min sítése nem maradhat el (BH 2016.294. [57]).

[42]Mindezzel szemben a megállapított tényállás szerfelett ellentmondásos. Az irányadó tényállás egyfel l

rögzíti, hogy a terhelt azt az üzenetet közvetítette, hogy a gimnáziumban több személyt lel , majd ezt követ en öngyilkosságot követ el. Másfel l viszont tartalmazza azt, hogy a külföldi iskolai vérengzés után emberölési "vágya" feler södött. Üzenetei az emberölési "vágyairól" szólt, az "jó lenne" és "mi lenne, ha" l fegyvert vinne az iskolába, valamint korábban már érzett ölési "vágyat". A terheltben tehát kétségtelenül nem alakult ki az egy vagy több ember megölésére irányuló szándék, a döntésig jutó emberölési akarat, a tényleges ölési szándék. Arról voltaképpen csupán vizionált. Abból a tényb l kiindulva, hogy a terhelt az ölési vágyának állapotáról, helyzetér l üzeneteiben közvetített - már ez is áttételességet mutat -, a több személy lelövésének szándékára vont következtetés nem más, mint a megállapított tényekb l további tényre vont téves következtetés. Ezáltal nem lehet szó a tényállás meg nem engedett támadhatatlanságáról, mivel nem áll fenn a tényállás részeként kezeléshez szükséges szerves megfelelés (kapcsolat) az ún. küls (külvilágban megnyilvánuló) és az ún. nevezett bels (tudati) tények között.

[43]A terhelt tudatában megjelent, virtuális értelemben testet öltött, másokkal is közölt ölési vágy (eldöntött akarat, mint tényleges szándék hiányában) önmagában - függetlenül a l fegyver legális vagy illegális beszerzésének, és ezzel az elkövetés nem irreális lehet ségét l, valamint az ölési vágyra vonatkozó nem is egyszeri közlés címzettjeire gyakorolt hatásától - nem szolgálhat alapul az emberölés el készületének megállapíthatóságához.

[44]Az pedig ett l különböz , de feltétlenül igen fontos kérdés, hogy azt, aki az ölés iránti vágyát mással (másokkal) közli, az emberi élet feltétlen védelme érdekében éber figyelemmel kell kísérni. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a vágyakozás ne fejl djék, ne érlel djék döntéssé, vagy ha ez nem sikerült, illet leg nem lehetséges, akkor végs soron a már ténylegesen kialakult ölési szándék realizálására szolgáló mindennem cselekvést meg kell akadályozni. Ez a feladat az ölési vágyat dédelget személy sz kebb (családi, baráti stb.) és tágabb (iskolai, munkahelyi stb.) környezetére, az esetleges gyógykezelését végz kre (pszichológusra, pszichiáterre stb.), és mindazokra hárul, akiknek hivatalból folyó kötelessége a b n cselekmények elkövetésének megelőzése és megakadályozása.

[45]A másodfokú bíróság szerint a konkrét elkövetési magatartást - az elkövetés helye (az iskola), a célszemélyek köre (az ott tartózkodók) a végrehajtás módja (l fegyver használata) - is mérlegelte a terhelt (lásd: másodfokú ítélet 10. oldal 2. bekezdés). Kialakult ölési szándék hiányában azonban ez önmagában nem elegend .

[46]2. A bíróságok azt állapították meg, hogy a terhelt több személy megölésére irányuló szándékkal az elkövetésre vállalkozott. A terhelt "az emberölés el készületére vállalkozott [...] a vállalkozás ebben az esetben nem valamiféle nyilatkozat meglétét jelenti, hanem hajlandóságot arra, hogy a cselekményt véghezvigye. A vádlott ismer seinek tett kijelentéseivel, levelezésével, az ezeket alátámasztó videóval, képekkel ezt a hajlandóságot nyilvánította ki" (els fokú ítélet 8. oldal 7. bekezdés).

[47]A terhelt persze nem az emberölés el készületére,

hanem az emberölés elkövetésére vállalkozhatott, ami megfelelésben áll az els fokú bíróság általa hivatkozott BH 2016.294. számú döntéssel, és annak [61] bekezdésével. A szerint: " A vádlott a közzétett és nyilvánosságra hozott írásában arra vállalkozott, hogy szándékos emberölést valósít meg, nevezetesen kivégzi azt az országgy lési képvisel t, aki a megadott határid ig az általa készített és hozzájuk eljuttatott törvényjavaslatot nem szavazza meg."

[48]A másodfokú bíróság ezzel egyetértett. A másodfokú bíróság szerint a "vállalkozás egyoldalú gondolatközlésben megnyilvánuló elkövetési magatartás. A joggyakorlatban is tükröz d általános jogirodalmi felfogás szerint a vállalkozás a törvényi tényállás megvalósítására irányuló felhívás (megbízás) elfogadása (Büntet jog I. a 2012. évi C. törvény alapján 313. old. Hvgorac 2012., BH2000.333., BH2008.139.). A joggyakorlati felfogás ugyanakkor magában foglalja a szándék nyomatékosított, illetve hangsúlyozott, transzparens módon történt kinyilvánítását is (BH2016.61.). A másodfokú bíróság álláspontja szerint e joggyakorlati értelmezés a társadalomra kiemelked en veszélyes magatartások új formájának az elterjedése miatt indokolt. Az elmúlt id k nemzetközi és hazai tapasztalatai ugyanis azt igazolják, hogy - a részben vagy egészben figyelemfelhívás motiváltságú - igen jelent s súlyú, jellemz en emberélet kioltására (is) irányuló b n cselekmények elkövetésének el zményeként a szándék meghirdetése, transzparens kinyilvánítása, a cselekmény kiemelked tettként történ értékelése is megtörténik (BH2015.322., BH2016.294. [61] szám alatt közzétett jogesetek). A gondolatközlés szabadsága nem korlátlan, más alkotmányos érték védelme érdekében korlátozható, ezt a verbálisan elkövetett b n cselekmények léte önmagában bizonyítja [...] aki élet elleni b n cselekmény elkövetésére irányuló vállalkozását közli, az nem pusztán ?gondolatot? közöl, ?véleményt nyilvánít?, hanem büntethet módon öltni készül." (másodfokú ítélet 9. oldal 2-4. bekezdés).

[49]2.1. A Kúria áttekintette az el készületre, azon belül az el készületi magatartásokra vonatkozó hazai szabályozás el zményeit.

[50]2.1.1. Az 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntet törvénykönyv a b ntettek l és vétségekr l (1878. évi Btk.) általános rendelkezést az el készületr l nem tartalmazott. Néhány esetben, így pl. a 288. §-ában a gyilkosság büntette (278. §) kapcsán viszont rendelkezett arról, hogy az annak "elkövetésére irányzott szövetség, ha ahhoz el készületi cselekmény is járul, két évig terjedhet börtönnel büntetettik."

[51]A miniszteri indokolás a kísérletre vonatkozó IV. Fejezetében írja: "Ilynem el készületi cselekmények száma és alakjai határtalanok; majd mindegyik esetben különböz alakban, különböz viszonyok között s külön jelleggel fordulnak el úgy, hogy ismérveinek characteristicus meghatározása egy általános, s oly szabály által, mely kimerít , helyes és biztos ismertetését foglalja magában az el készületi cselekményeknek és egyszersmind megkülönböztesse ezeket a b ntett véghezvitelét megkezd cselekményekt l, mindaddig nem éretett el. Ambár az újabb korban létrejött valamennyi büntet törvénykönyv kizárja az el készületi cselekményeket a kísérlet tényez elemei közül;

mindazonáltal arra nézve, hogy mi képez el készületi cselekményt? a törvénykönyvek nem tartalmaznak megállapítást. A tudomány foglalkozik a kérdéssel, s alig van tárgy, melyre vonatkozólag élelénkebb legyen a tudósok tevékenysége, mint napjainkban az el készületi cselekmények ismérveinek egy általános szabályba foglalása; mindazonáltal, - ámbár több igen helyes néz pont állított fel: az általános helyes szabály még nem fedeztetett fel, a cél még távolról sem mutatkozik elérettnek vagy akár csak megközelítettnek sem."

[52]2.1.2. Ismeretes ugyanakkor, hogy az árdragító visszaélésekr l szóló 1920. évi XV. törvénycikk 1. §-ában kimondásra került, aki az 1-7. pontokban felsorolt cselekmények valamelyikének "elkövetésére felhív, ajánlkozik vagy másokkal összebeszél vagy egyesül, a kísérletre vonatkozó szabályok szerint büntetend .". Ezt hasonló tartalommal követte a fizetési eszközzel elkövetett visszaélésekr l szóló 1922. évi XXVI. törvény 3. §-a az 1. §-ban meghatározott, majd a gazdasági rend büntet jogi védelme tárgyában kiadott 8800/1946. M.E. számú rendelet 14. §-a az 1. §-ban (árdragító visszaélés) és 2. §-ban (közellátását veszélyeztet) szabályozott cselekményre.

[53]2.1.3. Els ként a büntet törvénykönyv általános részér l szóló 1950. évi II. törvény (Btá.) 19. § (1) bekezdése különítette el az el készületet a kísérlet l: Ha a törvény ezt külön rendeli, el készület miatt büntetend az, aki - a b ntett elkövetésére irányuló szándékkal - a tényálláshoz nem tartozó, de annak véghezvitelét el készít cselekményt hajt végre, így például a b ntett elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyít el feltételeket biztosítja, az ahhoz szükséges eszközöket vagy kellékeket megszerzi, illet leg a b ntett véghezvitelére alkalmassá teszi, az elkövetésre mást felhív, az elkövetésre ajánlkozik, erre felhívás folytán vállalkozik, vagy a közös elkövetésre nézve megállapodik.

[54]A 19. §-hoz f zött miniszteri indokolás fogalmazta meg: "A kísérlet l meg kell különböztetni az el készületi cselekményt. Kísérlettel akkor van dolgunk, ha a b ntett fogalmához megkívánt végrehajtási cselekmény már megkezd dött, viszont az el készület még ezen a határon is innen marad és csupán a véghezvitel el készítésére irányul. Ennek példáit - természetesen nem kimerít en - a 19. § (1) bekezdése tartalmazza [...]. Minden b ntett el készületét a Btá. nem kívánja büntetés alá helyezni, mert az el készületet nagy távolság választja el a b ntett befejezését l és az esetek nagy részében korántsem biztos, hogy az el készület elkövet je ezen az úton kitartott volna-e. Nem szabad továbbá figyelmen kívül hagyni, hogy az el készület egymagukban megengedett cselekményekb l áll; ezeket a cselekményeket csupán a jöv ben esetleg végrehajtandó b ntettel való kapcsolatok tehetik büntetend vé. Ámde felettébb nehéz annak bizonyítása, vajon az elkövet az önmagában megengedett el készületi cselekményt ártatlan célból vagy b ntett elkövetésére irányzottan valószínű-e meg."

[55]2.1.4. A Magyar Népköztársaság Büntet Törvénykönyvér l szóló 1961. évi V. törvény (1961. évi Btk.) nem jelentéktelen változást hozott, mid n a 11. § (1) bekezdése úgy szól, hogy: Ha a törvény ezt külön rendeli, el készület miatt büntetend , aki b n cselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyít

feltételeket biztosítja, a szükséges eszközöket vagy kellékeket megszerzi, illet leg a b n cselekmény véghezvitelére alkalmassá teszi, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik vagy a közös elkövetésben megállapodik.

[56]A 11. § miniszteri indokolása hangsúlyozta, hogy "A T. e helyütt nem követi a Btá. módszerét, mell zi az el készület formális meghatározását és a példalózást egyaránt. Ehelyett kimerít leg felsorolja azokat [...] a most felsorolt tevékenységek mindegyike büntetend cselekmény".

[57]Ezt meghaladóan mindössze annyi az újdonság, hogy két el készületi magatartásnál kurtítással élt: az "ajánlkozik" el l elmaradt "az elkövetésre", és a "vállalkozik" el l elmaradt az "erre (azaz az elkövetésre) felhívás folytán" szövegrész. Ez - bár a miniszteri indokolás és a korabeli jogirodalom nem tért ki a változtatás mibenlétének taglalására - mégsem tekinthet a büntetend cselekmények tartalmát, terjedelmét érint változtatásnak.

[58]A büntet törvénykönyv kommentárja (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1968, 65. oldal) a 11. §-hoz: "A 11. § (1) bekezdése taxatív felsorolást tartalmaz. E felsorolásból kit n en az el készületi cselekmények két kategóriája különböztethet meg: a) az egyik csoportba a gondolatközlésben - szóban vagy írásban elkövethet - el készületi cselekmények: a b ntett elkövetésére való felhívás, ajánlkozás, vállalkozás és a közös elkövetésre vonatkozó megállapodás (az ún. ?szövetkezés?) tartoznak; b) a másik csoportot a tettekben kifejez d magatartások: a könnyít feltételek biztosítása, eszközök-kellékek beszerzése, illet leg azok alkalmasság tétele alkotják."

[59]2.1.5. A Büntet Törvénykönyvr l szóló 1978. évi IV. törvény (1978. évi Btk.) 18. § (1) bekezdése értelmében: Ha a törvény külön elrendeli, el készület miatt büntetend , aki a b n cselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyít feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

[60]A 18. § kapcsán a miniszteri indokolás 1. pontja: "Az (1) bekezdés mindezt az elkövetéshez szükséges vagy az ezt könnyít feltételek biztosításában jelöli meg; átfogva ezzel mindenféle el készületi cselekményt. A bekezdés további része már példalódzó jelleg , mivel a felhívás, az ajánlkozás, a vállalkozás és a megállapodás az elkövetés személyi feltételei biztosításának körébe tartozik."

[61]Az 1978. évi Btk. a "b n cselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyít feltételeket biztosítja" szövegrész után - talán nem szerencsésen - elhagyta "a szükséges eszközöket vagy kellékeket megszerzi, illet leg a b n cselekmény véghezvitelére alkalmassá teszi" szövegrészt, bár nem lehet kétséges, hogy az utóbbiak beletartoznak a feltételek biztosításába. A miniszteri indokolás ugyanakkor nem konform a normaszöveggel, mert a normaszöveg kimerít , nem pedig példázó felsorolást tartalmaz.

[62]2.1.6. Az addigi szabályozástól a 2012. évi C. törvény, a hatályos Btk. mindössze annyiban tér el, hogy az "a törvény" helyébe az "e törvény" került. A 11. § miniszteri indokolása érdemben mindössze annyit mond, hogy "A törvény kimerít en felsorolja azokat a konkrét

cselekményeket, amelyeket el készületként büntetni rendel.". Ezzel - bár nem mondja ki - mintegy kijavítja az el z büntet törvény miniszteri indokolásának a tévedését.

[63]2.2. Az el készületi magatartások tartalmának normatív meghatározása az 1950. évi Btá.-tól kezdve elmaradt, s így van ez a mai napig.

[64]A büntet törvénykönyv kommentárja (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1968., 1208-1209. oldal) a 253. §-hoz: "az elkövetési magatartásoknak bármelyike önmagában is - az egyéb feltételek fennforgása mellett - megalapozza a felel sségre vonást [...] A felhívás, ajánlkozás, vállalkozás a legtöbb esetben a b ntársak keresésével, kiválasztásával függ össze, amely, ha eredményre vezet, gyakran a közös elkövetésben megállapodásban jut kifejezésre. A megállapodás kétoldalú aktus".

[65]Ehhez képest A Büntet Törvénykönyv magyarázata (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1986., 69-70., 447-448. oldal) újdonságot nem tartalmaz.

[66]Az ítélezési gyakorlat által is hivatkozott jogirodalmi m vek közül els ként a Magyar büntet jog (BM Könyvkiadó 1980., 81. oldal) foglalkozott az el készületi magatartások tartalmi megfogalmazásával: "Az emberölésre való felhívás nem más, mint a felbujtás kísérlete. Aki tehát mást eredménytelenül felhív arra, hogy valakit megöljön, emberölés el készületének min sül [...] Az ajánlkozás az elkövet kezdeményez megnyilatkozása [...] A vállalkozás - emberölés végrehajtása céljából - mástól kiinduló kezdeményezés elfogadása [...] A közös elkövetésben történ megállapodás arra az esetre vonatkozik, amikor a b n cselekményt többen, legalább két személy kívánja elkövetni."

[67]A Magyar Büntet jog I-III. - új Btk. - Kommentár a gyakorlat számára (HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest 2018. július 31-i állapot) a 11. §-t érint en: "Felhív", aki más személyt b n cselekmény elkövetésére törekszik rábírní, "ajánlkozik", aki más személy részére b n cselekmény elkövetését a saját kezdeményezéséb l felajánlja, "vállalkozik", aki a b n cselekmény elkövetésére irányuló felhívást elfogadja."

[68]A Büntet jog a 2012. évi C. törvény alapján cím magyarázat I. (HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2012.) a 311-313. oldalon: "A Btk. 11. §-a által szabályozott el készületi cselekmények két kategóriáját különböztetjük meg. Az els csoportba a tetekben megnyilvánuló magatartások, míg a másodikba a gondolatközlés különböz formái [...] tartoznak. Az elkövetéshez szükséges feltételek biztosítása valójában az el készület általános jelleg elkövetési magatartása [...] A gondolatközlés formái [...] az el készületi cselekményeknek az a sajátossága, hogy általában verbális jelleg ek, és az elkövetés személyi feltételeit hivatottak biztosítani. Az elkövetésre az hív fel, aki mást a b n cselekmény megvalósítására törekszik rábírní. A felhívásnak azonban konkrétnek kell lennie, azaz egy meghatározott deliktumra kell vonatkoznia (BH 2006.40.) [...] Ajánlkozik, akinek tudomása van arról, hogy másban kialakult egy konkrét b n cselekmény elkövetésének a gondolata, vagy másnak érdekében áll egy deliktum végrehajtása, és ezért saját kezdeményezése alapján

felkínálja az általa történ realizálás lehet ségét. A vállalkozás alatt a törvényi tényállás megvalósítására irányuló felhívás elfogadása értend , míg a közös elkövetésben megállapodás a b n cselekmény együttes létrehozására vonatkozó megegyezést jelenti."

[69]2.3. Jelen ügyben a bíróságok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a terhelt a b n cselekmény elkövetésére vállalkozott. A vállalkozás azonban - amint az fentebb részletezésre került - az önálló magatartásként történt els megfogalmazásától (Btá: "az elkövetésre felhívás folytán vállalkozik) más felhívásának elfogadása b n cselekmény elkövetésére.

[70]Ezzel szemben a Kúria a BH 2016.294. számú döntésében a "vállalkozik" el készületi magatartásra alapította a döntését, amely arra vonatkozott, hogy a terhelt egy internetes (számítógépes világhálón) közzétett írásában "fogadalomként nyomatékkal hangsúlyozott szándékát nyilvánosságra hozva arra vállalkozott, hogy emberölést követ el".

[71]A hatályos büntet törvény négy gondolatközlésben megnyilvánuló magatartást rendel büntetni. Ezek közös vonása, hogy egyaránt kizárólag a lehetséges (potenciális) b ntársak relációjában valósulhatnak meg. A felhív, ajánlkozik, vállalkozik elkövetési magatartások, bár egyoldalú gondolatközlések, mindig másik lehetséges résztvev felé intézettek. Ennek a kezdeményez oldaláról induló és a kezdeményezés lehetséges címzettjénél végz d folyamatnak a betet zése, amikor a kezdeményez és a címzett akaratgyeységre jut és megállapodik a tervezett b n cselekmény elkövetésében.

[72]Az egyébként már ténylegesen kialakult ölési szándék egyoldalú kinyilatkoztatását a hatályos Büntet Törvénykönyv nem rendeli büntetni. A már kialakult ölési szándék egyoldalú kinyilvánítása a Kúria álláspontja szerint is társadalomra veszélyes cselekmény. Sértheti a megölni szándékozott személy életének védelméhez f z d nyomatékos társadalmi érdeket és egyúttal a köznyugalmat is. A jogalkotónak kell mérlegelnie, hogy az általa eddig pönalizált el készületi magatartások mellett, a már kialakult ölési szándék egyoldalú kinyilvánításának, illetve közlésének a büntet jogi fenyegetettségét is meg kívánja-e teremteni. Ebben az összefüggésben a másodfokú bíróság joggyakorlatinak nevezett felfogás melletti érvelése (másodfokú ítélet 9. oldal 3. bekezdés) figyelemre méltó, de nem osztható.

[73]2.4. A véd párhuzamba állította a jelen és a Kúria BH 2015.322. számú döntésével érintett ügyeket, kiemelve, hogy az utóbbi ügyben a terhelt nem csupán kinyilvánította a több ember megölésére irányuló szándékát, de l fegyvert és l szert is beszerzett. A lényeg azonban az, hogy a Kúria a BH 2015.322. szám alatt közzétett döntésében nem állapította meg, hogy a terhelt a "vállalkozik" el készületi magatartást tanúsította.

[74]A döntés értelmében a terhelt figyelmét felkeltették a más államokban végrehajtott ún. iskolamészárlások, és elhatározta, hogy hasonló b n cselekményt fog elkövetni, l fegyverrel az oktatási intézményében több embert agyonl , majd öngyilkos lesz. A szándékát verseiben is megfogalmazta, valamint a tervének végrehajtásához szükséges l fegyver megszerzése érdekében rendszeresen járt l gyakorlatokra, majd engedéllyel beszerzett egy l fegyvert (és l szereket), s azzal is végzett

I gyakorlatokat. A Kúria azért állapította meg a terhelt terhére az emberölés el készülete b ntettének elkövetését, mert az emberölés elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyít feltételeket biztosította ([48]).

[75]Az el készületi magatartások felsorolása - az 1961. évi Btk.-tól kezd d en a mai napig - kimerít (taxatív). E magatartások elkülönülnek egymástól, tehát nincsenek egymáshoz rendelve és egyenérték ek, vagyis bármelyikük tanúsításával a (szükségképpen) tettes elköveti a Btk. Különös Részének adott rendelkezésével - például a Btk. 160. (3) bekezdésével - büntetend b n cselekmény el készületét. Ennélfogva téves az az álláspont, hogy, akinek a magatartása gondolatközl (felhív, ajánkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik), csakis akkor büntetend , amennyiben egyszersmind részér l (avagy más részér l) sor kerül a b n cselekmény elkövetéséhez szükséges vagy ezt könnyít feltételek biztosítására is. Ezt az értelmezhet séget kizárja az el készületi magatartások egyenérték ségét egyértelm en alátámasztó nyelvtani értelmezés, aminek alapján világosan látható a vagylagosság, továbbá az is, hogy a normaszövegben meg sem jelenik valamiféle összekapcsolása a "felhív, ajánkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik" és "a b n cselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyít feltételeket biztosítja" el készületi magatartásoknak.

[76]Ezt az értelmezést er síti az 5/1999. BJE jogegységi határozat indokolás III.4.a) pontja is: "A Btk. 18. §-ának (1) bekezdésében meghatározott el készületi cselekmények egyszeri megvalósítása rendszerint a természetes egység keretében marad akkor is, ha térben és id ben különül rész cselekményekb l tev dik össze (pl. valaki a b n cselekmény elkövetésére mást felhív, majd a b n cselekmény elkövetéséhez szükséges eszközöket megszerzi stb.). A rész cselekményeket egységbe forrasztja, hogy ?ugyanannak a b n cselekménynek az elkövetése céljából? történnek.". Továbbá III.4.b) pontja: "A folytatólágosság megállapítása akkor sem indokolt, ha az el készületi rész cselekmények között a Btk. 12. §-ának (2) bekezdésében leírtakhoz hasonló kapcsolat ismerhet fel."

[77]A helyzet egyébként változatlan az 1961. évi Btk. óta, melynek miniszteri indokolására célszer visszautalni: "kimerít leg felsorolja azokat [...] a most felsorolt tevékenységek mindegyike büntetend cselekmény".

[78]Az el készületi magatartások találkozása (halmozódása) nyilvánvalóan lehetséges, ám nem szükségszer . Az el készületi magatartások - az elkövetés tárgyi feltételeinek biztosításán túl - olyan verbális, avagy írásbeli gondolatközlések, amelyek az adott elkövet szemponjtából ugyan egyoldalúak, de egyaránt másik személyhez köten d ek: b n cselekmény elkövetésére irányulóan felhív mást, ajánkozik másnak, vállalkozik más felhívására, a közös elkövetésben mással megállapodnak. Az "vállalkozik" tehát b n cselekmény elkövetésére, aki más ez irányú felhívását elfogadja. Ilyen pedig a jelen ügyben nem történt.

[79]Ezen mit sem nem változtat, ám a véd álláspontja kapcsán megemlítend ugyancsak a Kúria a BH

2015.322. számú döntése, amelynek alapján: el készületi cselekménynek nemcsak az tekinthet , amely önmagában megteremti a b n cselekmény elkövetésének közvetlen lehet ségét, hanem minden olyan (egyenes) szándékos tevékenység is, amely alkalmas a célzott b n cselekmény elkövetésének feltételeit akár közvetetten el segíteni. Ezzel szemben a F városi Ítél tábla BH 2006.40. számú döntésében a közvetlenség igényének megkövetelése nem akceptálható. Ezt kifogástalanul negálta A Büntet jog a 2012. évi C. törvény alapján cím magyarázat I. (HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2012.) a 312. oldalon: "Az indokolásában kifejtettek szerint ebb l a szempontból azt kell vizsgálat tárgyává tenni, hogy az el készületi cselekmény önmagában megteremti-e a b n cselekmény elkövetésének közvetlen lehet ségét. Ez az okfejtés azonban téves. A felhívásnak ilyen sajátossággal nem kell rendelkeznie, mert elképzelhet , hogy a végrehajtás tényleges megkezdéséhez még további - esetleg id ben kés bb megvalósuló - feltételekre is szükség van."

[80]A véd felülvizsgálati indítványa tehát a fentebb részletezettek szerint alaposnak bizonyult, mivel a bíróságok a büntet anyagi jog szabályainak sérelmével állapították meg a terhelt b nösségét az emberölés el készületének b ntettében.

[81]3. A Kúria hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést [Be. 659. § (6) bekezdés] nem észlelt. Mégis szükségesnek találta annak a kérdésnek az érintését, hogy a jelen esetben a fiatalkorú terhelt büntet jogi felel sségre vonására bíróság elé állítás keretében került sor. A másodfokú bíróság már foglalkozott a kérdéssel, és perjogilag helyesen érvelt (másodfokú ítélet 5. oldal 2. bekezdés).

[82]A dilemma alapja az, hogy a bíróság elé állításról az ügyész/ügyészség egyoldalúan dönt, s annak - egyebek mellett - feltétele az ügy egyszer megítélése és/vagy a terhelt beismerése [egységesen a korábbi Be. 517. § (1) bekezdés b) és d) pont, (2) bekezdés, Be. tettenérés esetén az ügy egyszer megítélése 723. § b) pont, más esetben a terhelt beismerése 724. § b) pont]. A bíróság mégsem térhet ki a bíróság elé állítás el l, ha észleli, hogy az ügy megítélése nem egyszer és/vagy a terhelt beismerése hiányzik, mert ezen feltételek hiányában nincs törvényi lehet sége az iratok visszaküldésére [korábbi Be. 522. § (3) bekezdés, 523. § (3) bekezdés, 524. § 2. mondat, Be. 728. § (4) bekezdés a)-d) pont, 729. § (2) bekezdés, (3) bekezdés 2. mondat, 4/2007 BK vélemény II. pont, 2/2013. (VII.8.) BK vélemény C. pont].

[83]A jelen ügyben nem a terhelt ténybeli beismerése hiányzott, hanem az, hogy az ügy közel sem egyszer megítélés . A jelen ügy tárgya nem olyan természet , amelynek eldöntésére a bíróság elé állítás alkalmas eljárási formának volna tekinthet . Az els fokú bíróság mozgástere behatárolt, így kénytelen volt az ügy elbírálásába bocsátkozni.

[84]Annak felel s eldöntése, hogy a terhelt elkövette-e az emberölés el készületének b ntettét, nagyon komoly felkészülést igényel mind a vád, mind védelem, mind a bíróság részér l. A bíróság el állításos külön eljárásban az els fokú bíróságnak erre nem volt elegend ideje. Ennek megfelel en ítéletének indokolása is meg lehet sen sz kszavú. A felülbírálatot végz másodfokú bíróság már körültekint indokolást adott az ítéletében. A Kúria

ítéletének indokolása végül megmutatta, hogy a törvényi szabályozás, a törvényjavaslatok miniszteri indoklása, az erre leginkább kitér jogirodalmi magyarázatok és az ebben ugyancsak nem túl b séges ítélezési gyakorlat áttekintésével volt csak lehet ség a törvényes döntés meghozatalához.

[85]A Kúria ezért úgy látja, hogy a bíróság elé állítás jogintézménye általában akkor megfelel eljárás formája, amennyiben az adott ügy eldöntése kell jogszabályi és jogirodalmi ismereteken, valamint kiforrott ítélezési gyakorlaton alapul. A Kúria véleménye szerint a jelen ügy nem ilyen természetű.

Az indítvány elvi tartalma

[86]A b nősség megállapítása törvényt sért, mert a bíróságok nem állapították meg egyetlen el készületi magatartást sem, illet leg az ölési szándék nem volt konkrét és a b n cselekmény elkövetésének lehet sége nem volt közvetlen.

A döntés elvi tartalma

[87]A felülvizsgálati indítvány alapos.

I. Az el készületi magatartásokat a törvény kimeríti en felsorolja (taxatív). Egymástól elkülönülnek, nincsenek egymáshoz rendelve és egyenértékűek, vagyis bármelyikük tanúsításával a (szükségképpen) tettes elköveti a Btk. Különös Részének külön rendelkezésével - például a Btk. § 160. (3) bekezdésével - büntetend b n cselekmény el készületét.

II. Az el készületi magatartások találkozása (halmozódása) lehetséges, ám nem szükségszerű. Az el készületi magatartások - az elkövetés tárgyi feltételeinek biztosításán túl - olyan verbális, avagy írásbeli gondolatközlések, amelyek az adott elkövet szemponjtjából ugyan egyoldalúak, de egyaránt máshoz köthetnek: b n cselekmény elkövetésére irányulóan felhívást, ajánlkozást másnak, vállalkozást más felhívására, a közös elkövetésben egymás között megállapodást. Az "vállalkozik" b n cselekmény elkövetésére, aki más ez irányú felhívását elfogadja.

[88]III. A "vállalkozik" el készületi magatartás - mivel ez más b n cselekmény elkövetésére irányuló felhívásának elfogadása - nem értelmezhető úgy, hogy magába foglalja azt is, amikor a b n cselekmény elkövetésének "vállalása" más személy kapcsolódó magatartásához nem kötött pusztán egyoldalú kinyilatkoztatás.

IV. El készületi magatartást nem tanúsít az, aki az ölési cselekmény lehetséges megvalósítása iránti vágyakozásának mással vagy másokkal közlésekor magában még nem hozta meg az emberölés elkövetésére vonatkozó döntését, tehát a tényleges ölési szándék ekkor még nem alakult ki.

Záró rész

[89]A k ifejtettek alapján a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés f) szabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés f) szabálya szerinti összetételben eljárva - a véd felülvizsgálati indítványának helyt adott, és maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot. A megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés a) pont 1. fordulata alapján megváltoztatta: a terheltet - mivel a cselekmény nem b n cselekmény - az ellene emberölés el készületének b ntette [Btk. 160. § (3)

bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette [Be. 566. § (1) bekezdés a) pont]. A jogerős ítéletben joghátrányként alkalmazott próbára bocsátást - kizárólag az egyértelmű sítés érdekében kifejezett rendelkezéssel - mellőzte. Az alapügyben felmerült 399.004 forint b n ügyi költség állam általi viseléséről a Be. 575. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján rendelkezett. Elrendelte egyúttal az esetlegesen - a másodfokú bíróság rendelkezésére - megfizetett 257.604 forint b n ügyi költség kamattal növelt visszatérítését a terhelt részére [Be. 856. § (1) bekezdés 3. fordulat].

[90]Egyebekben a megtámadott határozatot - a Be. 662. § (1) bekezdése alapján - hatályában fenntartotta. Ez vonatkozik a felmentésről nem következ, s így a megváltoztatással nem érintendő, a lefoglalt b n jelekről szóló rendelkezésre is.

[91]A terhelt 2018. március 10. és 2018. március 13. napjai között rízetben, majd 2018. március 13. napja és 2008. április 6. (ekkor szüntette meg az első fokú bíróság, első fokú 2. sorszámu jegyz könyv 24. oldal) napjai között házi rízetben volt.

[92]A Kúria az alábbiakról tájékoztatja a terheltet [Be. 455. § (7) bekezdés]. Az rízet és - a korábbi lakhelyelhagyási tilalmat és a házi rízetet összevonó b n ügyi felügyeletnek tekintendő - házi rízet miatt kártalanításnak van helye. A Be. 845. § (2) bekezdése alapján kártalanítás jár - többek között - az (1) bekezdésben meghatározott, azaz olyan b n ügyi felügyeletért, amelynek során a bíróság a terhelt számára el írta, hogy lakást, egyéb helyiséget, intézményt, vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül nem hagyhatja el, valamint az ezek elrendelését megelőzően elrendelt rízetért, ha a) a terheltet jogerősen felmentette [Be. 845. § (2) bekezdés a) pont 1. fordulat].

[93]A Be. 848. § (1) bekezdése szerint a kártalanítási igény a kártalanítást igénylő választása szerint egyszer sített kártalanítási eljárásban vagy kártalanítási perben érvényesíthető. A kártalanítási igény fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesíthető. A kártalanítási igényt az állammal szemben kell érvényesíteni. Az államot az igazságügyért felelős miniszter képviseli.

[94]A Be. 849. § (1) bekezdése értelmében a kártalanítást igénylő a kártalanítást megalapozó határozat vele történő közlésétől számított egy éven belül érvényesítheti a kártalanítási igényét. E határidő elmulasztása jogvesztő. Az egyszer sített kártalanítási eljárásról a Be. 851-852. §-a, míg a kártalanítási perrel a Be. 853-854. §-a tartalmazza a részlet szabályokat.

[95]A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehet ségét, ami következik a Be. 458. § (3) bekezdésből is, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. Az ítélet ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételtelen el terjesztett, illet leg a korábbival azonos tartalommal ismételtelen el terjesztett indítványt a Kúria érdemi

indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. július 1.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky
István s.k. el adó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Lévai Viktória

tisztvisel